

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Observationes quaedam in Euagrij historiam, Cap. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

κατ' ἰσοπλίαν. Atque hæc sanè sunt, quæ mihi Græca cum veteri translatione conferenti animadvertenda visa sunt. In quibus etsi leuiuscula quædam forsasè nonnullis videbuntur: nihil tamen leue est, quod non eruditoribus, quorum etiam rationem in hoc scripti genere habendam esse puto, negotium interdum facessere possit.

Observationes quædam in Euagrii historiam.

CAP. XXXVIII.

OBSE^RVATIONES quædam nostras in duos priores Euagrianæ historiæ libros huic chartæ mandare libet. Quibus tamen non plus à quoquam tribui volo, quàm quantum eruditi iudicabunt. Lib. I. cap. 2. συμφωνεῖται retinendum puto. Alioqui enim absurdum est dicere, Christus denuò trucidatur & diuenditur. Venditio quippe trucidationem præcedit. χειρὸς autem συμφωνεῖται idem est quod, De Christo pacta incuntur. Cap. 7. in his verbis, ἵνα μὴ δυοῖν γάτερον ἀμαρτάνοιτο, ἢ ἀθανάτα συμπληρωθῆναι, ἢ παροχωρήντος αὐτῷ γατέρου τῶν μαρῶν τῆ ἐτέρας σερθεῖν, lapsus fuisse videtur interpres. Sic enim vertit, Quò in neutram partem peccarem, vel Christum morti minimè obnoxium esse asseuerando, vel in alteram partem inclinando, eum immortalitate priuarem. Sic autem aliquanto rectius verti posse videntur: Ne è duobus peccatis alterù admitteretur, nempe vt vel homines sempiternum inter se bellum gererent, vel altera parte ad se accedente, altera parte priuaretur. Hanc enim causam sibi fuisse ait Nestorius, cur χειροτότων Mariam appellandam censuisset. Eod. cap. hæc verba Græca, λέγει τὸ μὴ ἐμποδῶν ἀναστασιάζοντα εὐνοία τίμηται, his verbis non satis expressa sunt, Quando quisque stabili & contentiente omniù beneuolentia, modò nihil sit quod non iure debeat esse impedimento, honorari solet. Hoc enim loco τὸ μὴ ἐμποδῶν, idem est quod τὸ ἐκποδῶν γενόμενον: i. quod de medio sublatum est. Hoc enim vult Author ille, cuius Euagrius nomen suppressit, quantumuis odio atque inuidia quispiam, dum apud viuos ageret, flagrauerit, tamen simulatque è viuis excesserit, omnium in se odium extingui. Ad eundem modum hæc quoque verba quæ paulò post sequuntur, ὡς πλὴν τῷ θεῷ δοκοῦσαν, χειρὸν ἔχει θλίψαι τῶν ἡμῶν ἀγαπίων, aptius ita reddi posse existimo, vt id decretum quod Deus sanxit, nunc quoque de nobis promulgetur: quàm vt vertit Interpres, Vt quicquid à Deo de nobis decretum sit, id iam nobis obueniat. Hoc enim vult Nestorius, æquum esse, vt cum velut diuinitus ex Oasi Panopolim reductus sit, Imperator diuino suffragio subscribat, mitiorique cum exilio mulctet. Cap. 9. ὡς δ' οὐκ κληθεὶς Εὐτύχης ὁκ ἐλήλυθε, τὰ δὲ καὶ τῶν γενόμενος ἐάλω .i. vt Christophorus transfert, Vbi verò Eutyches accedit vocatus, &c. Ego verò sic: Posteaquàm igitur accitus Eutyches primò quidem venire recusauit, deinde autem cum venisset, in errore deprehensus est. Constat enim ex Actione prima Concilij Chalcedonen- sis, & ex Niceph. lib. 4. cap. 47. accitum Eutychen diu ad Concilium venire recusasse. Cap. 13. in versione, Cyrensis potius quàm Cyrenensis Episcopus dici debuit Theodoritus. Longo enim interuallo hæ duæ vrbes inter se distitæ sunt. Cap. 15. in initio hæc verba, καὶ ποίησεν, ab interprete omiſsa, idem valent quod ποιητικῶς εἰπῆν .i. vt Poëtæ verbis vtat. Hoc enim dicit ob hæc poëtica verba κλέος ἐπὶ, quæ præcedunt: & quibus vtitur Homerus Odyss. lib. pen. Quod cum ne Langus quidem apud Nicephorum lib. 14. cap. 53. animaduertit, Isidorum Pelusiotam, Nilum, & Marcum Eremitam, ac denique Theo-
doritum

doritum Cyrensem Antistitē, egregios poētas facit: cū tamen nullum omni-
 nō ex his poētica laude floruisse, litteris vllis proditum sit. Ex quo perspicere
 licet, quāptum interdum erroris vnius voculæ homonymia non animadu-
 sari pariat. Sed & cap. 16. grauiter erratum est ab Interprete, qui dum errore
 lapsus, verbo *αἰσάτο* actiuam significationem tribuit, Iulianum Apostatam
 Christianorum templorum extructorem nobis facit. Ait enim eum Martyri
 Babylæ templum maximum exadificasse, vt eum à Daphnæo Apolline re-
 moueret. Atqui longè ab eo impius ille Christianæ fidei desertor abhorrebat.
 Verū in iussit quidem ille sanctissimi Martyris reliquias aliò transferri: quò au-
 tem translatae sunt, illic eximia magnitudinis templum à Christianis extru-
 ctum est. Cap. 21. pro *ἀπέχεται*, lego *ἀμπέχεται*, pro *ἀπό ζῆω*, *ἀποζῆω*, pro
ἀειρέεις, *ἀειφείεις*, pro *ἀειτέλλειν*, *ἀειφείλλειν*. Eodem cap. post hæc ver-
 ba, *ἔτι πάλιν τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῆς φιλοτησίας δεξιούται*, videtur aliquid
 desiderari. Certè apud Nicephorum lib. 14. cap. 50. vbi hunc locum ad verbū
 transcripsit, sequitur postea in versione, vt aliud eos per vitam putes quàm ad
 eum modum deliciarī. quæ fortasse sic Græcè exprimi vteunque possent, *ὡς*
μηδὲν ἄλλο ἀπὸ βίης δεκῆν αὐτῆς ἢ ἔτι πρυφῶν. Lib. 2. cap. 1. Patrisco vitiosè legi-
 tur, pro Prisco. Itaque vox hæc ex Nicephoro lib. 15. cap. 1. corrigenda est,
 imò etiam ex ipsomet Euagrio, qui cap. 5. & 14. Priscum Rhetorem nomina-
 tim citat. Eodem capite ab Authore inducitur Marcianus Imperator *φοβερὸς*
ὄχι ἐν τῷ πτωρῆσαι, ἀλλ' ἐν τῷ πτωρῆσθαι; quæ verba non satis aptè ad
 hunc modum reddit Interpres, Suis erat formidini, non in puniendo, sed ne
 puniret. Itaque sic mallem, Formidabilis erat, non pœnam inferendo, sed
 duntaxat minando. Vel, vt fusiùs Langus, Formidabilis maximè habitus est,
 non tam exemplis pœnam editis, quàm expectatione & metu suppliciorum.
 Sub finem capitis post hæc verba, *ὅμως δ' οὐδ' ἀπὸ πλῆθους*, addo, *αὐτῶ ἀρετῆς*.
 Cap. 2. in initio pro *βυλευομένων*, lego *βυλευομένων*. Cap. 3. non longè à fine,
 assentior doctissimo, mihiq̄ amicissimo viro, delendum esse *ἐμὰ* ante *ἡ πρῶτα*:
 nisi fortassè quispiam pro *ἐμὰ*, *ἡρῆμα* legendum putet. Cap. 4. in fine libelli
 supplicis Eusebij Dorylæi Episcopi ad Imperatorem, hæc verba, *ὡς τὸ πα-*
λαιόθεν τῆ ἀθανάτου ὑμῶν κορυφῆ, malè ab Interprete ita redduntur, Vti im-
 mortali nostro capiti placeamus. Rectè autem Langus apud Nicephor. lib. 15.
 cap. vlt. vt ad sempiternæ sublimitatis vestræ arbitrium referantur. *θεῖα* enim,
 vel *ἀθάνατος κορυφῆ*, hoc capite sæpiùs appellatur Imperator. Et in Concilio
 Chalcedonensi, Act. 1. & 4. diuinus apex & vertex sæpissimè dicitur. Quod
 etiam cū Interpres ipse hoc eodem capite sæpiùs animaduertit, miror quo-
 nam pacto hunc locum non emendarit. Aliquantò inferiùs pro *λόγος θεοφιλέης*,
 lego *λοιπέης*. Cap. 5. in his verbis, *καὶ ἔτι τοῖς φιλῶν ἐισρησῆ τῆ αὐτῆ φανέντα*
τῶ δῆμα ἀποχέου αὐτῶ, &c. mendum irrepsit. Legendum est enim *ἐπι-*
χέου, quemadmodum & apud Nicephorum lib. 15. cap. 8. legit Langus. Sic
 enim transtulit, Quod ille pollicitationibus interpositis se facturum recepit.
 Interpres Euagrii, Græcis codicis errore secutus, vertit, Florum autem po-
 puli impetum, cū coram adesset, sua cohortatione cohibuisse. Paulo post
 lego, *ὡς τῶ τῆ οἰκείας ὀπισκοπῆς*. At versu sequenti, in his verbis, *ὅτι γὰρ καὶ πλῆθους*
Ἀλεξάνδρου γενέθλιος ἀπελάβετο τῆ διασκοπῆς, à Nicephoro petenda medicina
 est. Nam cū lib. 15. cap. 9. Langus transferat, rebellis fuerat Dioscoro, non
 dubito quin pro *ἀπελάβετο* legerit *ἐπελάβετο*, quod tamè vertere maluissim,
 obtrectarat Dioscoro. *ἀπελάβετο* autem (quod Interpres vertit, adhæserat)

prorsus reiicio: tum quòd huius verbi ea significatio non sit: tum quòd ab Authoris sententia abhorreat. Nam si Dioscorum ille complexus fuisset, profectò Alexandriæ, quæ Dioscoro summoperè fauebat, eo nomine verberibus affectus non fuisset. Sed & eod. cap. in his verbis, τῆς γατέρων ἑκφρονήσεως (quod falsam interpretationem vertit Interpres) ἐκφρονήσεως cum Nicephoro multo lubentiùs legerim. Vult enim Author, vtrumlibet quis pronunciet, nempe Christum vel ex duabus naturis esse, vel in duabus naturis, alterum quoque necessariò sequi. In quo tamen non minùs ineptit, dum nimis arroganter Catholicos quoque, tanquam frustra de hac re tanta animorum còtentione concertantes reprehendit, quàm Socrates, dum vel lib. 5. cap. 21. superuacaneam fuisse de Paschate contentionem impudenter asserit, vel lib. 7. cap. 32. Nestorium non tam impium quàm indoctum fuisse contendit, potiùsque θεοτύπος vocabulo, tanquam larua quadam perterrefactum fuisse, quàm quòd erroris illius sensum reitceret. Quod falsissimum inepti hominis iudicium non immeritò improbat Nicephorus lib. 14. cap. 32. Sed ad institutum redeamus. Eodem hoc capite quinto, post ἀρήτος ἑνώσις, legisse videtur Langus, ὅτι, quod mihi valde arridet, quemadmodum & mox, πάλιν τῆς τῆς θεῶν δόξης. Cap. 6. legendum οἰδαίοντες. Cap. 7. post δορυφόρων addo ἀνωρεῖται. Quòd autem mox hæc verba συμπάση ἀνάγκη εἰσοικίζετο, vertit Interpres, coëgit eam sibi nubere, ei minimè assentior. Etenim Maximus Eudoxiæ quidem, vt iniuriam ab ipsius marito Valentiniano acceptam vlcisceretur, vim intulit, nò tamen eam vxorem duxit. Vide Nicephor. lib. 15. c. 11. Paulo post lego, πάλιν Γιζέμερον ἐπελθεῖν, non πάλιν ἐπαλεθεῖν, vt excusum est. Cap. 8. βασιμὸν, non βασιμὸν. Aliquanto post, ἑπιτηρήσας lego, non ἑπιτήσας, & quatuor versibus interiectis, ἐπιστέφρησεν, ὅτι τὸ εἰσφραδ .i. irrimpo. Paulo post non rectè μοιχείαν, stuprum vertit Interpres. Adulterium enim transferre debuerat. Adulterio enim spirituali se obstrinxerat, qui in Proterij Episcopatum imperum fecerat. Pag. seq. lego αὐτὸν ἀνεχόμενοι, & duobus versibus interpositis, Φελέωντες. Mox etiam pro σοφῶς, σαφῶς lubentiùs legerim. Et in fine Capituli, τὰ ἴσα (hoc enim vocabulum apertè desideratur, vt patet ex cap. sequenti) τῶν ἑπιδεδωμένων αὐτῷ δέησιων. Cap. 9. sub finem, lego τῶν κατ' ἐκείνο χωρῶν. Cap. 12. pro κατεβήθησαν, κατεβλήθησαν. Cap. 13. sub finem, in his verbis, πρὸς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀπέκλυτον ἐξησιασθῆνα, ἀπαρβλήτων lego cum Nicephoro lib. 15. cap. 21. Cap. 16. Fædum mendum in hæc verba inuasit, ἵνα πλὴν Ἀσπαρος ἁνοσιαν κλησῆται. Legendum enim haud dubiè est εὐνοσιαν, atque ad hunc modum verendum, Quòd Asparis benevolentiam sibi conciliaret: non, vt Interpres, quòd Asparis insolentiam & inscitiam ludificaret. Huic autem emendationi apertissimè suffragatur Nicephorus lib. 15. cap. 17. tametsi Leonem Imperatorem, vt Asparem ab insidiis Imperio struendis auocaret, non Patricium ipsius filiù Cæsare creasse, sed Ariadnam duntaxat vxoris suæ Verinæ filiam in matrimonium ipsi collocasse scribit. Quin in hoc quoque illic ab Euagrio dissentit Nicephorus, quòd Ardaburium, quem ille Asparis filium facit, hic contrà patrè fuisse narrat. Scribit enim, eum Aspar Ardaburio caput amputari videret, his verbis vsum esse, Dignum fert exitum canus senex, qui nunquam admonitioni meæ audiens fuit. Persæpe enim ei dixi: φάγωμεν λέοντα πρὶν ἡμῶς αὐτὸν ἀριστῆσαι .i. Priùs leonem deuoremus, quàm ipse in prandio nos apponat. Cap. 17. (qui tamen in Latina versione in duo diuiditur) ἑπιτρέψαι legendum, non ἑπιτρέψαι. Ibidem non satis rectè vertit Interpres hæc verba, εἰ τὸ το μὴ γένηται, αὐτὸς

Euagrio
tamè suffragatur,
Marcellinus Comes in suo Chronico, & Zonaras tom. 3. in Leone.

αὐτὸς ἔξω τῆς ἐκκλησίας γινέσθαι, se ab Ecclesia discessuros. Debuit enim vertere, à conuentu discessuros. Pag. seq. vers. 9. lego ἐπαγομένοις. Fol. 140. 2. 30. πρὸς τὴν συνόδον. Fol. 141. 1. 23. hæc verba, καὶ Εὐστάθιος ἀπεκρίνατο, ὡς ἔδει παρ' ἑπὶ, sic reddi debent, Ac respondit Eustathius, id nihil ad rem pertinere, hoc est, adessentne Iuuenalius & Thalassius, necne. Interpres vertit, At Eustathius protulit ea quæ nihil ad rem pertinebant. Præcedens locus rectè emendatus est à Curterio: atque ita etiam legit Nicephorus lib. 15. cap. vlt. Versu antepenult. βιαίας lego. Eodem capite, in Cyrilli ad Nestorium Epistolæ initio, hæc verba, καὶ παφλουαῖον ὡς μανθάνω, πινὲς τῆς ἐμῆς ὑπολήψεως ἕπι τῆς οἷς θεοσεβείας, non rectè apud Nicephorum ita reddit Langus, Blaterant nonnulli de suspicionem mea, quam de pietate tua conceperim. Ac rectè interpres Euagrii, Sunt, vt audio, nonnulli, qui meæ existimationi apud tuam reuerentiam obtrectent. Et eodem sensu bis hæc verba transferuntur in Act. 1. Concil. Chalced. Paulo post in Græco, pro ὁδοδείγμασι, tum Nicephori, tum duplicis Latinæ interpretationis (in ead. 1. act.) autoritate fretus, lego διδάγμασι. Infra autem, vbi Leo Papa citatur, non vacat ἐκτελλῶαι. Idem enim significat quod persolueret. Sic enim in Epist. 10. vnde hæc sumpta sunt, sanctissimus ille Pontifex loquitur, Ad resoluendum conditionis nostræ debitum natura inuiolabilis naturæ est vnita passibili, &c. Quæ quidem verba sic Græcè reddita sunt, πρὸς τὸ χρονοῦ ἔμμενοι ὄφλημα ἢ ἡμετέρας φύσεως ἐκτελλῶαι, ἢ θεία φύσις ἰώθη τῇ φύσει τῆ παθητῆ, &c. At mox, in his verbis, καὶ τελευταίω ἐκ τῶ ἐπέρι μὴ διωθηθῆ, eiusdem Epistolæ Leonis autoritate τελευταίω submoueo. Sic enim habet, Et mori non possit ex altero. Nisi fortasse Græcus Interpres perspicuitatis gratia τέλει de suo addiderit: vt ex Langi interpretatione Nicephorū legisse conici potest. Non longè hinc, post τῆς ὁμοιωτικῶν, addo in Græco ἕπας. Pag. seq. vers. 2. legendum ὁδοῦ Ἀνατολίας, vel οὐνοῦ. Vers. 9. pro τὸς πατέρας τῆς συνόδου, substitui debet, τὸς πατέρας τῆ συνόδου. Et Latina versio sic emendanda est, Referant à Patribus, vt Patres Concilio restituant, has voces ad Imperatorem referant, has Orthodoxorum supplicationes ad Augustam. Sic enim legit Nicephorus, sic Acta Concilij Chalced. Versu seq. legendum πάντες, nō πάντως. Vers. 18. in his verbis, τὸς ἡδη δεομένους τύπες (quod Interpres formulas iam postulas vertit) mendum subesse arbitror, ad pro δεομένους legendum esse γενομένους (nam etiam Langus apud Nicephorum transfert, decreta Concilij in constitutionis formam redacta) vel δεδομένους. Sic enim pagina quoque sequenti vers. 15. δεήσας ἑπιδεδουδῆσαι legitur. Vers. vlt. hæc verba, τὸς πατέρας τῆ συνόδου, τὸς ὑπογράψαντας τῇ συνόδου, propter interpunctionis Græcæ vitium, non rectè vertit interpres. Etenim ea cum iis quæ præcedunt coniungens, ad hunc modum transfert: Sic credere Patres qui sunt in Concilio: sic qui subscribere Concilio. Ego verò ita potiùs vertendum censeo: Omnes ita credimus. Patres Concilio reddantur: qui subscripserunt, Concilio reddantur. Fol. 144. pag. 1. vers. 11. in his verbis, ὡς ἢ ἀγαλία, particula ὡς significat posteaquam, non autem, quemadmodum, vt & Christophorus & Langus putarunt. Vers. 23. pro ἐπελθεῖν, quod Interpres in fraudem impellere vertit, ἀπελθεῖν habent Acta Concil. Chalced. & Nicephorus. Vers. 36. ex his verbis, ἐπιγάγει ἡμῖν χιλίους μονάζοντας, corrigendum est id quod Act. 4. Concil. Chalced. vitiosè legitur, Dixit super nos mille monachos. Duxit enim legendum est. Vers. pen. pro, τὰς φωνὰς τῶ βασιλεῶν, cum Concil. Chalced. act. 4. constanter lego, vt suprà, τὰς φωνὰς τῶ βασιλεῖ .i. hæc voces ad Imperatorem

referantur: non, vt Interpres, Has impias voces Imperatori adime. Pag. 2. vers. 5. post ὀπισκοπῶν videtur addendum ἀναχαρῆν, & præcedente versu, ante τῆς, collocandum χαί. Vers. 21. post ὄρω, ἐκέλευσα habet Nicephorus. Vers. 29. pro λέοντος cum eodem Niceph. lego λέοντα: & vers. vlt. pro σιώεσιν, σιωάεσιν. Fol. 145. pag. 1. vers. 15. vbi agitur de Iba Edeffeno Episcopo, non conuenit Nicephoro cum Euagrio. Ait enim ille quosdam, vt sacerdos tantum esset, postulasse: quosdam rursus, vt Episcopi quoque dignitatem obtineret. Ab Euagrio tamen hoc loco potius standum existimo: præsertim cum Actio decima Concilij Chalcedon. ipsi suffragetur. Vbi tamen admonendus est Lector, sacerdotis vocabulum (ἱερέα Græci dicunt) non simpliciter sacerdotem, sed etiam Episcopum significare. Huic porro Iba calumniatores inter cætera istud obieciabant, quod dixisset, Non inuideo Christo facto Deo, quoniam ipse, si volo, possum fieri secundum illum. Verum hanc horrendam blasphemiam falsò in eum coniectam fuisse tandem còpertum est. Rursus sub finem postremi huius capitis, vbi de Bassiano & Stephano agitur, quò Euagrium ab ἀπιστησίας nota vindicarem, libenter hunc locum mutilum esse pronunciarer, ac post καὶ Στέφανον adderem, καὶ ἄλλον, vt locus expleretur. Sed mihi id per Nicephorum non licet, qui eodem prorsus modo, atque iisdem omninò verbis hunc locum exponit. Itaque vel ignorationis historia, vel certè *μημονικὴ ἀμαρτήματος* Euagrii (nam per eum asseclæ quoque ipsius Nicephoro impositum est) notare cogor. Constat enim ex Actis Concilij Chalcedonensis, & Bassianum & Stephanum, quòd vterque eorum aduersus Canonum sanctiones Episcopatum usurpasset, Epheso excidisse. Nam cum de ea re Sessione 11. & 12. à Patribus agitarum fuisset, in eam tandem sententiam ab omnibus itum est, Ephesinum Episcopatum vtrique abrogandum esse: sic tamen, vt vterque Episcopi nomen ac dignitatem retineret, atque ex ea Ecclesia ducentos solidos annuos in victum acciperet. De eaque re decretum sess. 12. promulgatum est. Atque hæc sunt quæ mihi post eruditissimum virum Curterium velut spicilegium facienti, partim annotanda, partim emendanda visa sunt. De quibus tamen liberum cuique iudicium relinquo.

De iis quos σιωαστικὰς veteres appellabant.

CAP. XXXIX.

MOREM hunc, quo cælibes quidam olim cælibatus ac religiosæ vitæ foctias sibi ascisciebant, vnâque cum ipsis degebant, Monachorum inuentum fuisse, quispiam à Catholica religione alienus asserit: non minùs tamen id falsò, quàm impudenter. Multis enim ante annis, quàm Monachorum quisquam huius criminis notaretur, imò quàm Monasticum institutum in Græcia vigere cœpisset, hæc labes nonnullis in locis quosdam infecerat: quemadmodum liquidò constat ex Canone 3. Concil. Nic. vbi interdixit sacrosancta Synodus, ne Episcopo, aut Presbytero, aut Diacono, aut vlli alij Clerico *σιωαστικόν* (quod Ruffinus alienam vertit, alij subintroducunt) habere liceret: iis duntaxat personis exceptis, quæ omni sinistra suspicione vacarent, quales sunt mater, amita, & soror. Nemo autem dubitare potest, quin hæc lues iam antè in Ecclesiam irrepisset, latiusque iam serpsisset. Nam alioqui integro ab hac labe Ecclesiæ corpori frustra à Patribus remedium adhibitum fuisset. Scelera enim nondum orta prohibere, potius ea docere est, quàm prohibere. Ac sanè, si huius fœditatis author quærendus est, ad hæreticos potius, quàm ad Catholicos

licos